

Commissie Eindtermen
Accountantsopleiding

JAARVERSLAG 2009

1 januari 2009 – 31 december 2009

COMMISSIE EINDTERMEN ACCOUNTANTSOPLEIDING

INHOUDSOPGAVE

1. Verantwoording
2. Verslag van werkzaamheden
 - 2.1 Algemeen
 - 2.2 Organisatie
 - 2.3 Vaststellen van de eindtermen
 - 2.4 Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen
 - 2.5 Toetsen van de praktijkstage aan de eindtermen
 - 2.6 Afgeven verklaringen van vakbekwaamheid
3. Vooruitblik 2011
4. Jaarrekening 2009

BIJLAGEN

1. Overzicht (neven)functies leden CEA
2. Samenstelling subcommissies
3. Overzicht aangewezen opleidingen

1. Verantwoording

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding (hierna CEA) is een bij wet ingesteld zelfstandig bestuursorgaan te Amsterdam en brengt jaarlijks, conform artikel 74 van de Wet op de registeraccountants (Wra), verslag uit aan de Minister van Financiën. Dit jaarverslag bevat de verantwoording van de taken en werkzaamheden van de CEA en voorziet in de financiële verantwoording over het boekjaar. Het jaarverslag is door de CEA vastgesteld in haar vergadering van 24 maart 2010. De jaarrekening 2009 is voorzien van een accountantsverklaring door Mazars Paardekooper Hoffman N.V. Een exemplaar van dit verslag wordt gezonden aan de Nederlandse Orde van Accountants-Administratieconsulenten (NOvAA) en het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants (NIVRA).

2. Verslag van werkzaamheden

2.1 Algemeen

De CEA heeft in 2009 vier opleidingen aangewezen. Dit betreft de accountantsopleiding (tot registeraccountant) van de Universiteit van de Nederlandse Antillen en een nieuw type opleiding tot Accountant-Administratieconsulent, de professional master Accounting & Auditing, die bij drie instellingen wordt verzorgd.

In dit boekjaar heeft de commissie de eerste cyclus van beleidsgesprekken met alle theoretische opleidingen afgerond. Zoals in het vorige jaarverslag was aangekondigd, heeft de commissie in 2009 een start gemaakt met de opzet van een (nieuw) monitoringsysteem met als doel om in de toekomst gericht en efficiënter toezicht te houden op de realisatie van de theoretische eindtermen.

In het verslagjaar is ook uitgebreid aandacht besteed aan de totstandkoming van nieuwe, gemeenschappelijke eindtermen voor de praktijkstages van de Accountant-Administratieconsulent en registeraccountant. Dit proces wordt naar verwachting medio 2010 afgerond. Om een grondslag te verkrijgen voor het toezicht door de CEA op de borging van de eindtermen in de praktijkstages zijn – bij wijze van overgangsmaatregel – afzonderlijke eindtermen voor de praktijkstage tot Accountant-Administratieconsulent en registeraccountant vastgesteld en gepubliceerd. De commissie is in de tweede helft van 2009 gestart met de uitvoering van het toezicht op de praktijkstage.

In 2008 was door een betrokkene een afwijzing van een verklaring van vakbekwaamheid voorgelegd aan het College van Beroep voor het bedrijfsleven. In juli 2009 heeft het College ten gunste van de CEA uitspraak gedaan in deze beroepsprocedure.

Als gevolg van de invoering van de Dienstenwet per 28 december 2009 heeft de commissie haar regels en procedures rondom het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid (moeten) herzien. De eisen die voortvloeien uit de Dienstenwet zijn door de commissie voor het einde van het boekjaar volledig geïmplementeerd.

De commissie heeft in 2009 in totaal tienmaal vergaderd. Gedurende het verslagjaar heeft de commissie gesproken met stakeholders in het onderwijs- en beroepenveld. De commissie wil deze contacten komende jaren uitbreiden naar vertegenwoordigers van gebruikers van accountantsdiensten.

2.2 Organisatie

De commissie is per 1 september 2009 uitgebreid van vijf naar zeven leden. Door de bredere basis zal het beslag op de individuele leden minder zijn en is er ruimte voor een zekere mate van specialisatie naar aandachtsgebieden binnen de commissie. De uitbreiding heeft ook geleid tot meer diversiteit binnen de commissie. In verband met de opvolgingsplanning van de huidige leden is dhr. prof. dr. P.W.A. Eimers RA per 31 december 2009 op eigen verzoek uit de commissie getreden. In zijn opvolging is voorzien met dhr. prof. dr. A. de Bos RA, die per 1 januari 2010 door de minister is benoemd.

De commissie wordt ondersteund door een secretariaat. Per 1 december 2009 is voorzien in de vacature van senior beleidsmedewerker die al sinds begin 2008 vacant was. De medewerkers van het secretariaat hebben ook in 2009 weer een forse inspanning geleverd in de voorbereiding en uitvoering van het beleid en de taken van de commissie.

De commissie en het secretariaat zijn gehuisvest bij het NIVRA. De medewerkers van de CEA zijn in dienst van het NIVRA en worden gedetacheerd bij de commissie. Het NIVRA is met het ministerie van Financiën in onderhandeling over een (nieuwe) dienstverleningsovereenkomst die ziet op het faciliteren van het secretariaat van de CEA. Het voornemen is de dienstverleningsovereenkomst met terugwerkende kracht per 1 januari 2009 in te laten gaan. Het ministerie is contractpartij, omdat de CEA geen rechtspersoonlijkheid bezit en daarom geen overeenkomst met het NIVRA kan sluiten. In de nieuw af te sluiten dienstverleningsovereenkomst wordt een andere systematiek gehanteerd voor de doorberekening van de kosten van de CEA. Deze nieuwe systematiek leidt tot een hoger kostenniveau. Op de datum van vaststellen van het jaarverslag was er nog geen getekende dienstverleningsovereenkomst beschikbaar.

Samenstelling commissie en secretariaat

De samenstelling van de commissie gedurende het verslagjaar was als volgt:

<u>Naam</u>	<u>Functie</u>	<u>Benoemingsperiode</u>
drs. L.E.H. Vredevoogd	voorzitter	1-10-2006 tot 1-10-2011
mw. M. Cranendonk RA	lid	1-9-2009 tot 1-9-2014
prof.dr. P.W.A. Eimers RA	lid	1-10-2006 tot 31-12-2009
mw. A.M. Janssen AA	lid	1-9-2009 tot 1-9-2014
M. Koesting AA	lid	1-10-2006 tot 1-10-2011
H. Moesbergen AA	lid	1-10-2006 tot 1-10-2011
prof.dr. P. Wallage RA	lid/plv. voorzitter	1-10-2006 tot 1-10-2011

De samenstelling van het secretariaat gedurende het verslagjaar was als volgt:

J.P.M.J. Leerentveld RA RE	secretaris
mw. drs. J.L. van Gestel RA	senior beleidsmedewerker (per 1 december 2009)
mw. drs. J. Dankbaar	stafmedewerker
mw. T. Schmidt	stafmedewerker

In bijlage 1 is een overzicht van de (neven)functies van de commissieleden opgenomen.

2.3 Vaststellen van de eindtermen

2.3.1 Inleiding

De CEA stelt overeenkomstig artikel 56 Waa respectievelijk artikel 69 Wra eindtermen vast voor zowel de theoretische opleiding als de praktijkstage. De eindtermen dienen als referentiekader voor de bachelor- en masteropleidingen, de postinitiële opleidingen en de praktijkstages. Op grond van artikel 4 van het Besluit accountantsopleiding van 28 juni 2006 stelt de CEA tevens eindtermen vast die betrekking hebben op het Examen Nederlands recht voor deskundigen met een buitenlands getuigschrift.

2.3.2 Eindtermen theoretische accountantsopleiding

Per 1 september 2008 gelden nieuwe, gemeenschappelijke eindtermen voor de theoretische opleiding tot Accountant-Administratieconsulent en registeraccountant. Dit jaar heeft de CEA een beperkte bijstelling van de theoretische eindtermen 2008 vastgesteld, op advies van de Commissie Onderhoud Eindtermen.

De CEA heeft op 17 december 2009 de eindtermen van het examen Nederlands recht voor deskundigen met een buitenlands getuigschrift vastgesteld en gepubliceerd. De eindtermen van het examen Nederlands recht voor deskundigen met een buitenlands getuigschrift zijn gelijk aan de theoretische eindtermen voor de opleiding tot Accountant-Administratieconsulent en registeraccountant die zien op het vakgebied Nederlands recht.

2.3.3 Eindtermen praktijkstage

In afwachting van de uitkomsten van de voorgenomen fusie tussen NOVAA en NIVRA heeft de CEA dit jaar in het kader van een overgangsregeling de eindtermen praktijkstages van NOVAA en NIVRA vastgesteld en gepubliceerd. De eindtermen tijdens de overgangsregeling, die loopt tot uiterlijk 1 april 2011, zijn gelijk aan de bestaande inhoudsvereisten van de praktijkstages van respectievelijk NOVAA en NIVRA. De inhoudsvereisten zijn verwoord in eindtermen die voor de CEA toetsbaar zijn.

Eind 2007 was door een gezamenlijke werkgroep van beide beroepsorganisaties een haalbaarheidsonderzoek gestart naar de mogelijkheid om tot één set eindtermen te komen voor de praktijkstage van zowel AA als RA. Medio 2008 werd duidelijk dat de verschillen in opzet en uitvoering van de beide praktijkstages te groot waren om op korte(re) termijn al tot één set van eindtermen te komen. Met het oog op de voorgenomen fusie tussen NOVAA en NIVRA en de mogelijke (synergie)gevolgen voor de opleidingstrajecten, heeft de CEA in 2008 besloten het haalbaarheidsonderzoek op te schorten. In 2009 is het traject van opstellen van nieuwe eindtermen voor de praktijkstages door NOVAA en NIVRA weer hervat. Beide beroepsorganisaties hebben een gezamenlijke commissie ingesteld onder voorzitterschap van prof. J.C.A. Gortemaker RA. In het najaar van 2009 werd duidelijk dat deze commissie in het voorjaar van 2010 haar uitkomsten zal rapporteren aan de CEA.

2.4 Aanwijzen theoretische opleidingen en toezicht op de eindtermen

2.4.1 Aanwijzen opleidingen

Eind 2008 waren alle wo en hbo accountantsopleidingen door de CEA aangewezen, behoudens de accountantsopleiding van de Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA), die in samenwerking met de Stichting Curaçao Institute for Social and Economic Studies (Curises) werd verzorgd.

In februari 2009 heeft de CEA een aanwijzing verstrekt aan de accountantsopleiding van de UNA. Deze aanwijzing heeft uitsluitend betrekking op de accountantsopleiding die werd beheerd door de samenwerking tussen UNA en Curises, welke samenwerking per 1 november 2008 is beëindigd. Partijen hebben afspraken gemaakt over de afwikkeling van de samenwerkingsovereenkomst. De aanwijzing is begrensd en ziet uitsluitend op de accountancystudenten die voor 1 november 2008 bij Curises waren ingeschreven voor de accountantsopleidingen Master of Science Accounting met afstudeerrichting Accounting & Assurance (masterfase) en/of afstudeerrichting Registeraccountant (postmasterfase). De commissie heeft partijen er nadrukkelijk op gewezen dat de opleiding (of opleidingen) die buiten de overgangssituatie wordt (worden) aangeboden, buiten het bereik van de aanwijzing vallen. Voor die opleiding(en) moet een aparte aanvraag bij de CEA worden ingediend. In 2009 heeft de CEA hiervoor echter geen aanvragen ontvangen. Voor een aanzienlijke groep studenten betekent dit dat zij een opleiding volgen waarvan het getuigschrift geen recht geeft op inschrijving in het accountantsregister van het NIVRA. Ultimo 2009 heeft de CEA betrokken partijen nogmaals geïnformeerd over de situatie en de (mogelijke) gevolgen voor studenten. De CEA heeft er bij partijen op aangedrongen om zorg te dragen voor een oplossing betreffende het vacuüm waarin studenten zich bevinden.

De CEA heeft dit jaar drie professional masteropleidingen Accounting & Auditing aangewezen. Het betreffen vier hogescholen, waarvan er twee de opleiding in een samenwerkingsverband aanbieden en derhalve tezamen één aanwijzing hebben. De hogescholen hebben samen met de NOVAA het initiatief genomen voor deze nieuwe postinitiële hbo-accountantsopleiding. De betreffende opleidingen zijn, met het oog op de graadverlening van professional master, door de NVAO geaccrediteerd. Vervolgens is een aanwijzing bij de CEA aangevraagd, zodat afgestudeerden in aanmerking kunnen komen voor inschrijving in het accountantsregister van de NOVAA. De accreditatie en de aanwijzing zijn in nauwe samenwerking tussen betrokken partijen tot stand gekomen.

Een overzicht van alle aangewezen opleidingen is opgenomen in bijlage 3 van het jaarverslag. Een actueel overzicht van alle aangewezen opleidingen is ook te vinden op www.ceaweb.nl.

2.4.2 Toetsen van de theoretische opleidingen aan de eindtermen

Om de blijvende borging van de eindtermen vast te stellen, voert de CEA tussen twee aanwijzingen minimaal één beleidsgesprek met elke accountantsopleiding. De CEA spreekt met management, docenten en studenten van zowel de initiële als postinitiële accountantsopleidingen. De CEA heeft in 2009 met twaalf hbo-opleidingen en vier universitaire opleidingen een beleidsgesprek gevoerd. Daarmee heeft de CEA in 2009 haar eerste, reguliere cyclus van beleidsgesprekken (2008-2009) afgerond. Tijdens de beleidsgesprekken is ook vastgesteld dat opleidingen follow up hebben gegeven aan de aandachtspunten die de CEA bij de aanwijzing heeft gemaakt.

Van alle beleidsgesprekken in 2008 en 2009 heeft de CEA een samenvatting gemaakt van de belangrijkste bevindingen en risico's die zij heeft gesignaleerd. Een aantal risicogebieden dat uit de beleidsgesprekken duidelijk is geworden, betreft:

- Toelaten van studenten tot de accountantsopleiding op basis van niet-reguliere (voor)opleiding en de toelating van hbo-AC afgestudeerden tot de universitaire RA-opleidingen;
- Druk op het realiseren van eindtermen als gevolg van een gemeenschappelijk programma met andere opleidingen in het economische domein;
- Afstemming curriculum postinitiële en initiële opleiding binnen opleidingsinstellingen;
- Specifiek in het hbo onvoldoende aandacht voor actualiteit van het programma en tentaminering (in het bijzonder wat betreft regelgeving Audit & Assurance, IT-aspecten en internationale oriëntatie vakgebied)
- Frequente wijzigingen in het management en bijzondere ontwikkelingen/projecten bij onderwijsinstellingen, waardoor niet voldoende aandacht uitgaat naar het primaire onderwijsproces;
- Borging van de kwaliteit van het onderwijs en de eindtermen bij kleinschalige opleidingen.

Opvallend is de constatering dat het merendeel van de postbachelor AA-studenten niet of nauwelijks werkzaam is in de controlepraktijk, maar wel opgeleid wordt om als (wettelijk) auditor te functioneren. Uit de gesprekken met studenten blijkt dat zij het vak Financial Auditing eerder als een last ervaren en wil men liever meer aandacht voor de samenstellings- en adviespraktijk.

Ook heeft de CEA aan de hand van de beleidsgesprekken best practices geïdentificeerd die nuttig kunnen zijn voor andere opleidingen. Komend jaar zal de CEA de belangrijkste conclusies uit de beleidsgesprekken aan de opleidingen kenbaar maken en met de (vertegenwoordigende organen van) opleidingen bespreken. De uitkomsten van de beleidsgesprekken vormen evenzeer input voor de nieuwe cyclus van beleidsgesprekken en worden nadrukkelijk meegenomen bij de eerstvolgende aanwijzingen.

De impact van de implementatie van de nieuwe eindtermen 2008 verschilt voor hbo en wo instellingen. De nieuwe eindtermen hebben voor de wo-opleidingen vrijwel geen gevolgen voor de kernvakken en aan de kernvakken gerelateerde bedrijfseconomische/accountancy vakken. Wel behoeven de programma's van bepaalde ondersteunende vakken aanpassing. De nieuwe eindtermen betekenen voor de hbo opleidingen vooral een verzwaring en uitbreiding op de kernvakgebieden. Daarnaast hebben alle hbo-opleidingen gezamenlijk afspraken gemaakt over de verdeling van de eindtermen naar initieel en postinitieel deel van de opleiding. Ook hebben de hbo-opleidingen afspraken gemaakt over de totstandkoming van één, landelijk examencircuit voor de kernvakken in de postinitiële opleiding. Voor het wo bestaat een vergelijkbaar examencircuit voor het vakgebied Financial Audit, waarbij expliciet ook aandacht wordt besteed aan de andere kernvakgebieden, te weten Bestuurlijke Informatievoorziening en Externe Verslaggeving.

Bij de beleidsgesprekken in 2009 is specifiek aandacht besteed aan de follow-up van vragen en opmerkingen die CEA had gesteld bij de aanwijzing van opleidingen. Onder andere aan wijze waarop aan voorwaarden die waren gesteld, invulling is gegeven. Eén opleiding waarbij de CEA specifieke voorwaarden aan de aanwijzing had verbonden, heeft besloten om de opleiding per medio 2010 te beëindigen, waarmee de aanwijzing per genoemde datum ook komt te vervallen. Studenten van die opleiding die niet voor de zomer van 2010 zijn afgestudeerd, kunnen bij een andere instelling hun opleiding afronden. Hierover zijn tussen de betrokken instellingen afspraken gemaakt. De CEA volgt de afbouw van de opleiding en ziet er op toe dat studenten hun opleiding op een juiste manier kunnen afronden.

In het verslagjaar heeft de CEA expliciet aandacht geschonken aan de opleiding postbachelor Bedrijfseconomie voor Non-Financials (BENF). Deze opleiding wordt bij een aantal hbo-instellingen aangeboden in samenwerking met een van de universitaire RA-opleidingen. Het eenjarige BENF-traject biedt hbo en wo afgestudeerden in een niet-financiële richting versneld toegang tot de AA- en RA-opleidingen.

De CEA heeft in overleg met verantwoordelijken van de opleidingen vastgesteld dat kandidaten die met een BENF-opleiding doorstromen in de AA- en RA-opleidingen, niet alle eindtermen realiseren. Alle AA- en RA-opleidingen zijn door de CEA geïnformeerd over de problematiek en de risico's die daarmee gepaard gaan. Met de direct betrokken opleidingen zijn ook afspraken gemaakt over reparatietrajecten. De CEA ziet toe op de nakoming van de gemaakte afspraken. Dit vraagstuk toont aan dat het toelaten van studenten met een niet-reguliere vooropleiding tot een accountantsopleiding risico's meebrengt en daarom extra aandacht vraagt. De CEA zal in het vervolg ook extra aandacht besteden aan de intakeprocedures bij accountantsopleidingen. Daarnaast voert de CEA sinds begin 2009 bij de beleidsgesprekken deelwaarnemingen uit op de rechtmatigheid van de door de opleidingen uitgereikte theoretische getuigschriften.

2.4.3 Monitoringsysteem

De CEA is voornemens om bij het toetsen van de eindtermen in de theoretische opleidingen uit te gaan van een meer thematische en risicogerichte aanpak. Deze (ver)nieuw(d)e aanpak moet leiden tot een effectiever en efficiënter toezichtproces. Ter ondersteuning van de nieuwe aanpak ontwikkelt de CEA een monitoringsysteem dat de commissie ondersteunt bij de beoordeling van de accountantsopleidingen. Dit project omvat een organisatorisch en een technisch spoor. Het organisatorische spoor omvat de herziening van het bestaande toezichtkader en toezichtproces en is begin 2009 gestart en zal naar verwachting in het voorjaar van 2010 worden afgerond. Daarna zal de invulling van het technische spoor ter hand worden genomen, dat naar verwachting in het voorjaar van 2011 afgerond zal worden.

Commissie en secretariaat geven gezamenlijk, ondersteund door een externe adviseur, invulling aan het nieuwe toezichtkader. Dit heeft ultimo 2009 geleid tot een nieuwe opzet die begin 2010 verder uitgewerkt zal worden en leidt tot een meer gerichte uitvraag, verwerking en opslag van gegevens. Het nieuwe monitoringsysteem zal onder andere de vergelijkbaarheid van informatie tussen opleidingen en in de tijd vergemakkelijken.

2.5 Toetsen van de praktijkstage aan de eindtermen

Door het vaststellen en publiceren van eindtermen voor respectievelijk de praktijkstage tot Accountant-Administratieconsulent en registeraccountant is de grondslag voor het toetsen van de realisatie van deze eindtermen door de CEA geschapen. Vanwege het tijdelijke karakter van de eindtermen - tot het moment dat er nieuwe, gemeenschappelijke eindtermen zijn vastgesteld - concentreert de CEA haar toezicht op de belangrijkste risicogebieden die zij nu heeft onderkent. Daarnaast gebruikt CEA de uitkomsten van haar toetsingen voor haar adviesrol naar beide beroepsorganisaties voor de opzet/inrichting van de stageorganisatie(s) in de nieuwe situatie, als er sprake zal zijn van gemeenschappelijke eindtermen.

Uitgangspunt voor de CEA is toezicht op afstand, wat inhoudt dat de CEA zoveel mogelijk gebruik maakt van de werkzaamheden die de verantwoordelijke organen van NOVAA en NIVRA zelf uitvoeren om de realisatie van de eindtermen te borgen en te bewaken. CEA gaat uit van het kwaliteitsbeheersingsstelsel van de stageorganisaties en toetst, aan de hand van een risico-analyse, periodiek de adequate werking daarvan. Proactieve rapportering van incidenten en de wijze waarop hiermee door de beroepsorganisaties is omgegaan, is een voorwaarde voor het toezicht op afstand door de CEA. In aanvulling zal de CEA, waar nodig, ook zelf deelwaarneming uitvoeren om de overeenstemming van de stades met de eindtermen vast te stellen.

In 2009 heeft de commissie in detail kennis genomen van de wijze waarop de praktijkstages bij NOVAA en NIVRA zijn vorm gegeven. Met de Raad voor de Praktijkopleiding (NOVAA) en het Stagebestuur (NIVRA) zijn gesprekken gevoerd over de aanpak van de CEA en de risico-inschatting. Een delegatie van de CEA heeft in het najaar ook de visitatie van zowel een stagebureau AA als een stagebureau RA bijgewoond.

2.6 Afgeven verklaringen van vakbekwaamheid

De commissie had ultimo boekjaar 2008 geen aanvragen in behandeling en heeft in 2009 ook geen aanvragen ontvangen. De CEA heeft in 2009 wel een groot aantal informatieverzoeken behandeld.

Om personen met een buitenlandse kwalificatie specifiek te informeren over de noodzakelijke gegevens en documenten die overlegd moeten worden bij een aanvraag voor een verklaring van vakbekwaamheid heeft de CEA hiernaar onderzoek laten verrichten. Dit onderzoek is uitgevoerd door een stagiair (A. Hyder) van de opleiding Hbo Rechten. Het onderzoek richtte zich op de volgende landen: België, Verenigd Koninkrijk, Ierland, Frankrijk en Duitsland. De resultaten van dit onderzoek zijn via de website van de CEA beschikbaar.

In juli 2009 heeft het College van Beroep voor het bedrijfsleven (CBb) uitspraak gedaan in een beroepsprocedure die was ingesteld tegen een besluit van de CEA tot afwijzing van een verklaring van vakbekwaamheid. Het CBb oordeelt dat de CEA de aanvraag voor een verklaring van vakbekwaamheid van een Nederlandse Accountant-Administratieconsulent (AA) op goede gronden heeft geweigerd. Betrokkene wilde via herhaalde toepassing van de Europese erkenningsbepalingen toegang verkrijgen tot het NIVRA-register. Het CBb is, in navolging van de CEA, van oordeel dat de door de betrokkene verkregen buitenlandse kwalificatie, gelet op het onderscheid tussen de titel AA en RA, feitelijk niet meer is dan de erkenning van een in Nederland verkregen vakbekwaamheid als AA, wat op zichzelf niet voldoende is voor het verkrijgen van een verklaring van vakbekwaamheid.

CEA heeft, mede als gevolg van deze uitspraak, beleidsregels geformuleerd ter zake het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid. De beleidsregels geven duidelijkheid omtrent een aantal specifieke bijzonderheden bij de vaststelling van feiten en uitleg van wettelijke regels ter zake het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid. De beleidsregels zijn in december 2009 in de Staatscourant gepubliceerd en zijn van kracht per 1 januari 2010.

Op 28 december 2009 is de Dienstenwet in werking getreden. Deze wet is het gevolg van de Europese Dienstenrichtlijn, die het voor dienstverleners (waaronder accountants) gemakkelijker moet maken om overal in de EU te kunnen werken. De richtlijn neemt belemmeringen zoals regelgeving, administratieve lasten en hoge kosten weg of vermindert ze.

De Dienstenwet heeft gevolgen voor het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid door de CEA. CEA heeft haar eigen regelgeving en procedures aangepast aan de bepalingen van de Dienstenwet en haar informatie en procedures toegankelijk gemaakt via het in de wet geregelde Dienstenloket. Buitenlandse accountants kunnen via het Dienstenloket eenvoudig(er) informatie verkrijgen over toetreding tot het beroep van accountant in Nederland en ook elektronisch een aanvraag voor een verklaring van vakbekwaamheid indienen.

3. Vooruitblik 2010

Het komende jaar staat vooral in het teken van het toezicht op de theoretische opleidingen en praktijkstages.

De bevindingen van het toezicht op de theoretische opleidingen heeft de commissie vertaald in risico's en best practices, die zij actief onder de aandacht van (vertegenwoordigende organen van) de accountantsopleidingen zal brengen. Deze risico's en best practices vormen tevens input voor een herziening van het toetsingskader dat de CEA gebruikt voor het aanwijzen van opleidingen en het toezicht op de realisatie van de eindtermen. Ook het toezichtproces als zodanig zal worden geëvalueerd. Zo wordt ook de samenwerking met de NVAO betreffende visitaties opnieuw vormgegeven in samenhang met de invoering van een nieuw accreditatiestelsel door de NVAO.

De commissie streeft ernaar komend jaar nieuwe, gemeenschappelijke eindtermen voor de praktijkstages vast te stellen. Verder zal de commissie het toezicht op het behalen van de eindtermen van de praktijkstages komend jaar verder uitwerken en hieraan uitvoering geven. Basis hiervoor zijn de interne beheersmaatregelen, opgesteld en uitgevoerd door de verantwoordelijke organen van NOvAA en NIVRA, aangevuld met deelwaarneming door de CEA.

Naar verwachting zal de CEA in 2010 een aantal aanvragen voor aanwijzingen van nieuwe opleidingen behandelen, waaronder een AA- en RA-opleiding op Curaçao en een AA-opleiding in Suriname. Daarnaast is een Nederlandse particuliere instelling van hoger onderwijs voornemens een nieuwe bachelor Accountancy en postbachelor AA opleiding te starten.

Voorts zal de verdere uitwerking en implementatie van het monitoringsysteem ter ondersteuning van het proces van aanwijzingen en toezicht in 2010 gestalte krijgen.

Andere beleidsmatige onderwerpen waar de commissie in 2010 aandacht aan zal besteden zijn: visie op het toekomstige accountantsonderwijs, mede in het licht van de fusie tussen NIVRA en NOvAA, de evaluatie en herziening van de accountantswetgeving en internationale ontwikkelingen in het accountantsberoep.

4. Jaarrekening 2009

Balans

	2009 €	2008 €		2009 €	2008 €
Activa			Passiva		
Vorderingen	4.330	6.275	1 Kortlopende schulden	209.344	248.967
Bank	205.014	242.692	2		3
	<hr/>	<hr/>		<hr/>	<hr/>
	209.344	248.967		209.344	248.967
	<hr/>	<hr/>		<hr/>	<hr/>

Staat van baten en lasten

	1-1-2009 t/m 31-12-2009 €	Begroting 2009 €	1-1-2008 t/m 31-12-2008 €
Baten			
Bijdragen beroepsorganisaties	555.405	712.000	552.915 4
Financiële baten	4.330	0	6.275 5
Totaal baten	559.735	712.000	559.190
Lasten			
Bureaunkosten	388.295	495.000	372.759 6
Commissiekosten	84.086	120.000	101.468 7
Overige lasten	87.354	97.000	84.963 8
Totaal lasten	559.735	712.000	559.190
Saldo van baten en lasten	0	0	0

TOELICHTING

Algemeen

De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding is een bij wet ingesteld zelfstandig bestuursorgaan. De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding is ingesteld per 1 oktober 2006 als gevolg van de implementatie van de Wet toezicht accountantsorganisaties. De taken van de commissie zijn geregeld in de Wet op de Accountants-Administratieconsulenten en de Wet op de Registeraccountants en omvatten:

- o het vaststellen van de eindtermen van de accountantsopleidingen in Nederland;
- o het aanwijzen van de opleidingen die het theoretisch deel van de accountantsopleiding geheel of gedeeltelijk verzorgen, voor zover deze opleidingen niet zijn geaccrediteerd overeenkomstig de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;
- o het toetsen van de praktijkstage aan de mate waarin wordt voldaan aan de eindtermen;
- o het afgeven van verklaringen van vakbekwaamheid.

Het boekjaar 2009 loopt van 1 januari 2009 tot en met 31 december 2009. Als vergelijkende cijfers zijn de gegevens van het boekjaar 2008 opgenomen.

De begroting 2009 is, overeenkomstig artikel 73, vierde lid van de Wet op de registeraccountants, op 26 september 2008 goedgekeurd door de Minister van Financiën. In de toelichting per post van de staat van baten en lasten worden de cijfers over 2009 zowel geanalyseerd ten opzichte van de begrote bedragen als de werkelijke bedragen van 2008.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 640 'Organisaties zonder winststreven'. De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

De in de jaarrekening verantwoorde bureaunkosten betreffen de werkelijke personeelskosten (bruto salarissen, sociale lasten en pensioenlasten) van de medewerkers van het secretariaat, zoals doorbelast door het NIVRA, verhoogd met een opslag voor HRM en overhead. Daarnaast worden bedragen per medewerker doorbelast voor huur en werkplekkosten.

Balans op 31 december

	31-12-2009 €	31-12-2008 €
ACTIVA		
(1) Vorderingen		
Nog te ontvangen rentebaten over boekjaar	4.330	6.275

Betreft de rentebaten over het boekjaar van de spaarrekening die de commissie bij de ING aanhoudt.

(2) Bank

Betaalrekening	5.739	2.692
Spaarrekening	199.275	240.000
Totaal banksaldi per 31 december	205.014	242.692

De commissie beschikt regelmatig over overtollige liquide middelen, zijnde het verschil tussen de ontvangen voorschotten van de beroepsorganisaties in de bijdrage van de lasten van de commissie en de betaalde lasten. De overtollige liquide middelen worden tijdelijk op een spaarrekening gezet. Het saldo per 31 december wordt met name verklaard doordat het NIVRA per balansdatum nog niet alle bureaunkosten over 2009 aan de commissie heeft doorbelast.

	31-12-2009 €	31-12-2008 €
PASSIVA		
(3) Kortlopende schulden		
Verschuldigd aan beroepsorganisaties	144.937	217.714
Nog te betalen honoraria	18.507	16.537
Crediteuren	37.545	-
Nog te ontvangen facturen	8.355	14.716
Totaal per 31 december	209.344	248.967
Verschuldigd aan beroepsorganisaties		
Het verloop van de post was als volgt:		
Saldo verschuldigd aan de NOvAA op 1 januari	1.141	(193.514)
Betaling/(ontvangst)	(1.141)	193.514
Bijdrage in de lasten van het boekjaar	(205.500)	(204.579)
Ontvangen voorschotbijdragen	207.200	205.720
Saldo op 31 december	1.700	1.141

	31-12-2009	31-12-2008
	€	€
Saldo verschuldigd aan het NIVRA op 1 januari	216.573	193.514
Betaling	(216.573)	(193.514)
Voorschotten en verrekeningen	352.800	192.150
Bijdrage in de lasten van het boekjaar	(349.905)	(348.336)
Te betalen bureaunkosten	<u>140.342</u>	<u>372.759</u>
Saldo op 31 december	<u>143.237</u>	<u>216.573</u>
Totaal verschuldigd aan NOVAA en NIVRA	<u>144.937</u>	<u>217.714</u>

De CEA brengt elk kwartaal, bij wijze van voorschot, de lasten van de CEA in rekening aan de beide beroepsorganisaties. De afrekening vindt plaats op basis van de werkelijke lasten volgens de vastgestelde jaarrekening. Per 31 december 2009 is € 4.595 te veel in rekening gebracht aan de beroepsorganisaties (€ 2.895 aan het NIVRA en € 1.700 aan de NOVAA). De bureaunkosten september tot en met december 2009 van het NIVRA zijn pas in januari 2010 aan de commissie gefactureerd, waardoor dienaangaande op 31 december 2009 een schuld bestaat van € 140.342.

Staat van baten en lasten

BATEN

(4) Bijdragen beroepsorganisaties

Wettelijk is bepaald dat de lasten van de commissie worden gedragen door het Koninklijk NIVRA en de NOVAA. Daarvoor is tussen de CEA en de beide beroepsorganisaties een verdeelsleutel overeengekomen, zoals onderstaand weergegeven.

		NIVRA 63% €	NOVAA 37% €
De bijdrage in de lasten is als volgt berekend:			
Totaal lasten commissie	555.405	349.905	205.500

(5) Financiële baten

	1-1-2009 t/m 31-12-2009 €	Begroting 2009 €	1-1-2008 t/m 31-12-2008 €
Rentebaten	4.330	0	6.275

Dit betreft de rentebaten van de Rentemeerrekening zoals die bij de ING wordt aangehouden. De rentebaten zijn lager dan vorig jaar met name omdat er gedurende het boekjaar gemiddeld een lager saldo op de Rentemeerrekening heeft gestaan en tevens is het rentepercentage in 2009 verlaagd.

LASTEN

(6) Bureaukosten

	1-1-2009 t/m 31-12-2009 €	Begroting 2009 €	1-1-2008 t/m 31-12-2008 €
Doorberekende bureaukosten	388.295	495.000	372.759

Betreft de met het Koninklijk NIVRA verrekenende personeelskosten van de secretaris (0,9 fte), twee stafmedewerkers (beiden 0,8 fte) en een senior beleidsmedewerker (0,675 fte vanaf 1 december 2009). Tevens zijn hierin begrepen de kosten van huisvesting, ict, p&o en algemene overhead, die berekend worden per werkplek respectievelijk als een percentage van de doorberekende personeelskosten.

De kosten blijven achter bij de begroting omdat pas in december is voorzien in de vacature van senior beleidsmedewerker, die wel was begroot. De kosten zijn gestegen t.o.v. vorig boekjaar omdat vanaf de maand december 2009 het secretariaat is uitgebreid met een senior beleidsmedewerker. Daarnaast zijn de opslagpercentages die

NIVRA hanteert bij de doorberekening van bureaunkosten hoger dan oorspronkelijk voorzien en begroot.

(7) Commissiekosten

	1-1-2009 t/m 31-12-2009 €	Begroting 2009 €	1-1-2008 t/m 31-12-2008 €
Vergoeding commissieleden	75.910	111.500	82.425
Reis- en verblijfkosten	8.176	8.500	19.043
Totaal	84.086	120.000	101.468

Betreft honoraria en reis- en onkostenvergoedingen van de commissieleden voor de vergaderingen en andere bijeenkomsten van de CEA.

De commissiekosten zijn lager dan begroot, voornamelijk omdat de commissie dit jaar niet het volledige programma van het toezicht op de eindtermen van de praktijkstage heeft uitgevoerd.

De daling van de reiskosten ten opzichte van vorig boekjaar wordt met name veroorzaakt door een bezoek, in 2008, van een delegatie van de commissie aan de Universiteit van de Nederlandse Antillen en Curises te Curaçao ten behoeve van de beoordeling ter plaatse van de aanvraag van een aanwijzing van de accountantsopleiding aldaar.

(8) Overige lasten

	1-1-2009 t/m 31-12-2009 €	Begroting 2009 €	1-1-2008 t/m 31-12-2008 €
Advieskosten	74.098	50.000	70.286
Vergoeding subcommissies	1.331	15.000	5.114
Vergaderkosten	2.183	12.000	1.162
Diverse kosten	9.742	20.000	8.401
Totaal	87.354	97.000	84.963

De overige lasten blijven beneden de begroting omdat, door het ontbreken van ervaringscijfers, voorzichtigheidshalve een ruim bedrag aan onvoorzien kosten was opgenomen. De advieskosten daarentegen zijn enigszins gestegen ten opzichte van voorgaand boekjaar en aanzienlijk hoger uitgekomen dan begroot. Dit betreft enerzijds juridische advieskosten ter zake een beroepsprocedure bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven en juridisch advies op enkele specifieke dossiers, zoals de implementatie van de nieuwe Dienstenwet. Anderzijds zijn advieskosten gemaakt voor de ontwikkeling van een nieuw monitoringsysteem dat de commissie ondersteunt in het toezicht op de theoretische eindtermen. Deze kosten waren oorspronkelijk niet begroot, maar zijn bij een beleidswijziging voorzien. Omdat tevens voorzien was dat de totale overige lasten beneden het begrote bedrag zouden blijven is hiervoor geen begrotingswijziging ingediend.

OVERIGE GEGEVENS

M A Z A R S

Aan: De Commissie Eindtermen Accountantsopleiding
Amsterdam

ACCOUNTANTSVERKLARING

OPDRACHT

Wij hebben de jaarrekening 2009 van Commissie Eindtermen Accountantsopleiding te Amsterdam bestaande uit de balans per 31 december 2009 en de staat van baten en lasten over 2009 met de toelichting gecontroleerd.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE COMMISSIE

De commissie is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "organisaties zonder winststreven". Deze verantwoordelijkheid omvat onder meer: het ontwerpen, invoeren en in stand houden van een intern beheersingssysteem relevant voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat, zodanig dat deze geen afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten bevat, het kiezen en toepassen van aanvaardbare grondslagen voor financiële verslaggeving en het maken van schattingen die onder de gegeven omstandigheden redelijk zijn.

VERANTWOORDELIJKHEID VAN DE ACCOUNTANT

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De keuze van de uit te voeren werkzaamheden is afhankelijk van de professionele oordeelsvorming van de accountant, waaronder begrepen zijn beoordeling van de risico's van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten. In die beoordeling neemt de accountant in aanmerking het voor het opmaken van en getrouw weergeven in de jaarrekening van vermogen en resultaat relevante interne beheersingssysteem, teneinde een verantwoorde keuze te kunnen maken van de controlewerkzaamheden die onder de gegeven omstandigheden adequaat zijn maar die niet tot doel hebben een oordeel te geven over de effectiviteit van het interne beheersingssysteem. Tevens omvat een controle onder meer een evaluatie van de aanvaardbaarheid van de toegepaste grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van schattingen die de commissie heeft gemaakt, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

ACCOUNTANTS - BELASTINGADVISEURS - MANAGEMENT CONSULTANTS
KONINGINNEGRACHT 15 - POSTBUS 11655 - 2502 AR DEN HAAG
TEL: 070 33 15 715 - FAX: 070 38 52 536 - den.haag@mazars.nl

MAZARS PAARDEKOOPEL HOFFMAN N.V.
STATUTAIRE GEVESTIGD TE ROTTERDAM (KvK ROTTERDAM NR. 24389296)

Praxity
MEMBER
GLOBAL ALLIANCE OF
INDEPENDENT FIRMS

M A Z A R S

**Commissie Eindtermen Accountantsopleiding
Amsterdam**

ORDEEL

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Commissie Eindtermen Accountantsopleiding per 31 december 2009 en van het resultaat over 2009 in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 640 "Organisaties zonder winststreven".

Den Haag, 26 maart 2010

MAZARS, PAARDEKOOPER HOFFMAN N.V.

N.W.A. van Nuland RA

Bijlage 1. Overzicht (neven)functies voorzitter en leden CEA

Drs. L.E.H. Vredevoogd, voorzitter

- Voorzitter Raad van Toezicht van de Nederlandse Hartstichting, Den Haag;
- Lid Raad van Advies van het Von Siebold huis in Leiden;
- Lid geschillencommissie medezeggenschap universiteiten.

Prof.dr. Ph. Wallage RA, plaatsvervangend voorzitter

- Partner d.m.v. B.V. KPMG, Amstelveen;
- Hoogleraar accountantscontrole master en postmasteraccountancy UvA;
- Bestuurslid van: Netherlands Institute of Corporate Governance;
- Lid Raad van Commissarissen AMS BV, Schiphol.

Mw. M. Cranendonk RA, lid

- Junior manager Bureau Vaktechniek Berk N.V., Utrecht
- Secretaris Adviescommissie NIVRA Young Professionals;
- Lid Commissie Toetsingsystematiek Praktijkopleiding NIVRA.

Prof.dr. P.W.A. Elmers RA, lid

- Partner d.m.v. B.V. PricewaterhouseCoopers Accountants N.V. Amsterdam;
- Directeur PricewaterhouseCoopers Certification B.V., Amsterdam;
- Vice-voorzitter Commissie Controlevraagstukken en Richtlijnen, Koninklijk NIVRA;
- Hoogleraar Auditing, Vrije Universiteit te Amsterdam;
- Lid College van Kerkrentmeesters, Protestantse Gemeente te Doorn.

Mw. A.M. Janssen AA, lid

- Senior accountant BDO
- Lid van het stagebestuur BDO; hoofd stagebureau AA BDO;
- Examinator praktijkopleiding AA NOvAA;
- Lid Raad voor de Praktijkopleiding NOvAA (tot juli 2009);
- Penningmeester Lions, district 110CO (tot juli 2009)

H. Moesbergen AA, lid

- Zelfstandig gevestigd als adviseur door middel van B.V., Woerden;
- President-commissaris De Sluis-groep N.V., Woerden;
- Voorzitter VSB-fonds, Woerden;
- Voorzitter Diabetes Vereniging Nederland, afdeling Woerden en omstreken;
- Penningmeester van de Stichting L(aat) E(sther) T(ennissen), Woerden (Olympisch kampioene rolstoeltennis);
- Penningmeester Stichting Vrienden van het Kasteel, Woerden;
- Lid commissie van aanbeveling Vereniging Terminale Thuiszorg, Woerden;
- Commissaris Stichting Woonbelangen Weidegebied, Woerden;
- Bestuurslid Stichting Foundation docdata payments.

M. Koestering AA, lid

- Lid d.m.v. B.V. van de maatschap YKV accountants & adviseurs, Alphen a/d Rijn en Capelle aan den IJssel;
- Directeur Thokoya Vastgoed B.V., Alphen a/d Rijn;
- Vennoot van VOF Socrates Financial Services, Alphen aan den Rijn;
- Lid commissie educatie SRA;
- Examinator praktijkopleiding AA NOvAA.

Bijlage 2 Samenstelling subcommissies

Commissie Onderhoud eindtermen

Prof. J.C.A. Gortemaker RA, voorzitter

Drs. J. Cluitmans (ACS)

Prof.dr. T.L.C.M. Groot (wo)

F. van Luit AA (Vaac)

Mw. prof.dr. G.C.M. Majoor RA (wo)

J.F.M. van Oostrum (ACS)

J.P.M.J. Leerentveld RA RE (CEA, tevens secretaris)

Mw. drs. J. Dankbaar (CEA, secretariële ondersteuning)

Beoordelingscommissie i.h.k.v. aanvragen verklaring van vakbekwaamheid

Voor aanvragen uit hoofde van artikel 78 Wra:

Prof. J.C.A. Gortemaker RA a.i. (hoogleraar accountancy EUR)

J. Buchel (coördinator educatie NIVRA)

Voor aanvragen uit hoofde van artikel 57 Waa:

Drs. J.G.D. Heij AA (voorzitter raad voor de praktijkopleiding NOVAA)

Drs. T.R. Luinstra (beleidsmedewerker educatie NOVAA)

Adviescommissie bezwaarschriften

Prof. dr. J.C.K.W. Bartel (voorzitter)

Prof. W.P. Moleveld RA (RA-vertegenwoordiger)

Drs. A.A.V.M. Otten AA (AA-vertegenwoordiger)